

Rozumná spotreba

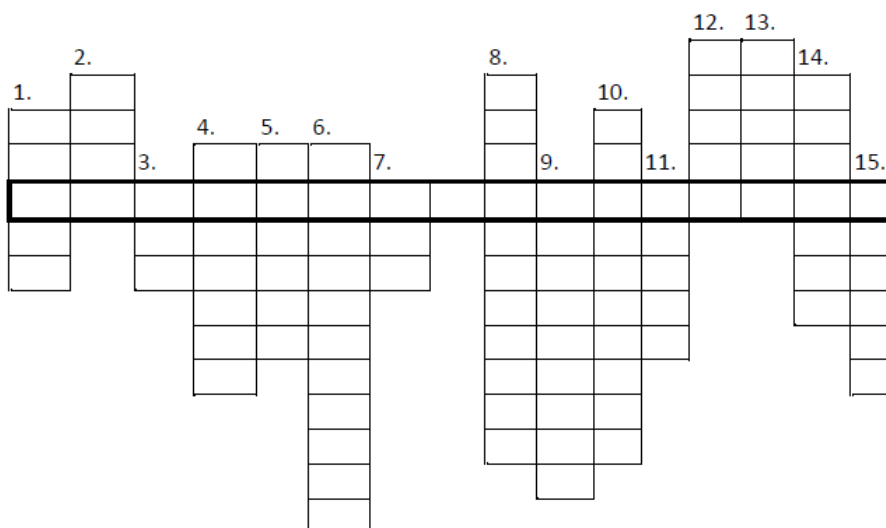
časopis

ZŠ Kulíškova 8, Bratislava

Cieľom nášho časopisu je usmerniť žiakov v rozumnej spotrebe, aby sa naučili šetriť a rozumne hospodáriť v ich budúcej domácnosti vrátane zhodnocovania odpadu. Predmetom záujmu je usmerňovať žiaka najmä vo vzťahu k prierezovým témam finančná gramotnosť a environmentálna výchova k optimálnej spotrebe. Očakávame po realizácii aktivít, že žiaci si osvojené návyky na šetrné nakladanie a produkciu odpadu z domácnosti a jeho čo najlepšieho zhodnocovania ako druhotnej suroviny, prenesú aj do chodu bežnej domácnosti. Realizované aktivity budú prínosom aj pre minimalizáciu odpadu v rámci školy. Žiaci si donesú do života jednu dôležitú zásadu, že v dospelosti nie je dôležitá len výška zárobku, ale tiež aj suma, ktorú dokážu doma ušetriť.

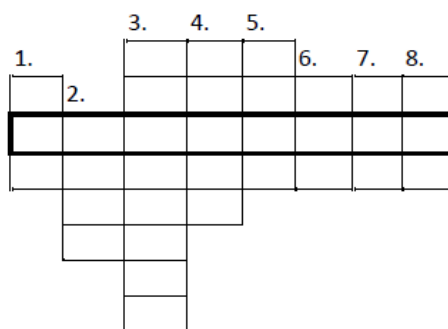
Křížovka 1

1. Chyba po anglicky
2. Nula po anglicky
3. Prelož do slovenčiny slovo „the Earth“
4. Odpad po anglicky
5. Životné prostredie po nemecky(bez člena)
6. Životné prostredie po anglicky
7. Slovenský preklad anglického slova „yes“
8. Spotreba po anglicky
9. Znečistenie po anglicky
10. Ochrana po anglicky
11. Odpad po anglicky, výraz známy skôr v U.S.A a Kanade
12. Voda po anglicky
13. Odpad po anglicky
14. Odpad po anglicky, výraz známy skôr v U.S.A a Kanade
15. Odpad po nemecky (bez člena)

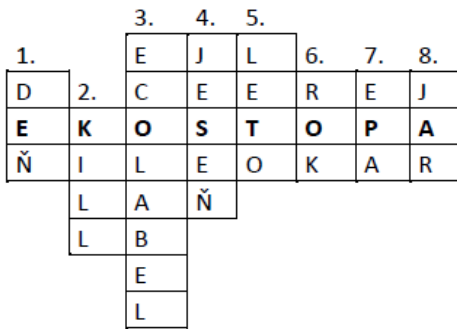
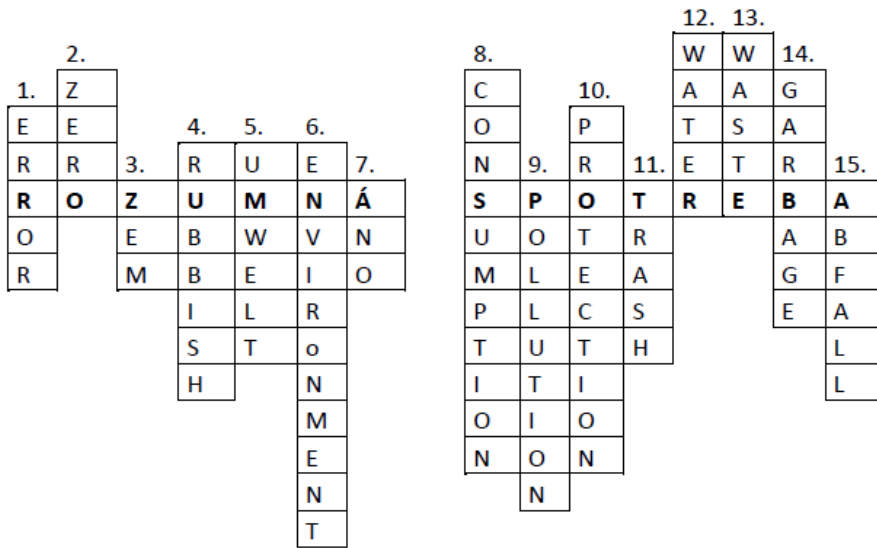

Křížovka 2

1. 24 hodin
2. vypiš sloveso, z názvu tejto piesne „Don't kill the world!“
3. Ekoznačka po anglicky
4. ročné obdobie od 23.9 do 20.12.
5. ročné obdobie s najdlhším denným svetlom
6. 365 dní
7. Napiš skratku „Environmental Protection Agency“
8. ročné obdobie od 21.3 do 20.6.

ROZUMNÁ SPOTREBA,
KAŽDÝ DEŇ, TÝŽDEŇ ČI ROK
JE PRE DOMÁCNOSŤ TEN SPRÁVNY KROK.
ŠETRÍŠ PRÍRODU,
UŽÍVAŠ SI POHODU.
K OZAJSTÉMU ŠTASTIU TOHO VEĽA
NETREBA.

Vidina dnešných mladých ľudí je často najmä v predstave vysokých nadštandardných príjmov. Často si neuvedomujú, že vysoký príjem im sám o sebe ešte nezabezpečí v budúcnosti vyrovnaný rozpočet domácnosti. Často nejde len o to, aký vysoký príjem má jednotlivец alebo rodina, ide o to ako rozumne dokáže nakladať s financiami, aký má vzťah ku každodennej údržbe a prevádzke domácnosti.

Aktivita: Ako sa naučiť rozumne hospodáriť? Začni povedzme tým, že si prečítaš rozprávku „O troch grošoch“.

Pexeso „Rozumná spotreba“

Kde môžeš, choď pešo, na bicykli alebo použi MHD.

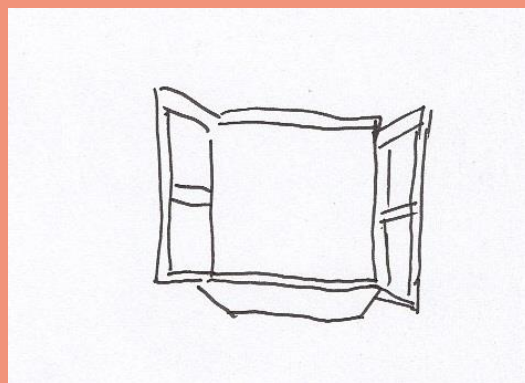
Zabrániš nadmernému znečisťovaniu ovzdušia. Oxidy dusíka pochádzajúce z dopravy sú tiež zdrojom kyslých dažďov. Kyslé dažde ničia prírodu – lesy, jazerá, ale aj kultúrne pamiatky.

Nenechávaj zbytočne otvorené dvere na chladničke, nekladaj do nej teplé jedlo. Chladnička má byť dostatočne vzdialená od sporáka. Ak dodržíš tieto pravidlá, ušetríš ročne veľa energie.

Notebooky majú vo všeobecnosti menšiu spotrebu, ako stolové počítače.

V zime vetraj efektívne, krátko a intenzívne, ale len 5 minút. Tento čas stačí na výmenu vydýchaného vzduchu za čerstvý, ale nehrozí, že by zbytočne ochladli steny vetranej miestnosti.

Snažte sa prať pri nízkych teplotách. Dnešné pracie prášky sú účinné aj pri nízkych teplotách. Efektívne pranie je vtedy, keď máte naplnený celý bubon pračky.

Sprchovaním ušetríš až dve tretiny vody, ktorú by si spotreboval kúpaním vo vani.

Počas čistenia zubov nenechávaj zbytočne tiecť pitnú vodu.

Kvapkajúci kohútik na pitnú vodu môže minúť toľko vody, že by sa ňou naplnila vaňa.

Návod na hru pexeso. Skopíruj dvakrát karty na pexeso na tvrdý papier, z druhej strany napíš nápis "Pexeso" a hraj. Víťaz je ten, kto nájde čo najskôr najviac dvojíc.

Učíme sa o energii po nemecky:

Spoj nemecké slovíčko so správnym prekladom

Nicht erneuerbare Energien	Kyslý dážď
die globale Erwärmung	Úspory energie
Der Treibhauseffekt	Šetrný k životnému prostrediu
Saurer Regen	Úsporná žiarovka
Die Ozonschicht	Životné prostredie
Die Energieeinsparung	Nízkoenergetický dom
Das Niedrigenergiehaus	Veterná energia
erneuerbare Energien, regenerative Energien oder alternative Energien	Skleníkový efekt
umweltfreundlich	Neobnoviteľné zdroje energie
Die Umwelt	Obnoviteľné zdroje energie
Die Windenergie	Ozónová vrstva
die energiesparende Glühbirne	Globálne otepľovanie

Anketa

o spotrebe

Milý spolužiak, milá spolužiačka. Náš školský redakčný tím má pred sebou veľkú výzvu – radi by sme z prác žiakov našej školy zostavili časopis, ktorý má deti motivovať k rozumnej spotrebe.

Ako prvú sme si zvolili aktivitu „Školská anketa o spotrebe“. Tvojou úlohou je anonymne zodpovedať položené otázky.

1. Potraviny tvoria dôležitú časť rozpočtu každej rodiny. Poznáš ceny potravín : a) mlieko b) chlieb c) vajcia d) zemiaky e) jablká f) mrkva
a) Áno, myslím, že väčšinu b) nie, nepoznám takmer žiadne ceny týchto potravín

Napíš, podľa Teba priemernú cenu

1 l polotučného mlieka	€	1kg mrkvy	€
1kg zemiakov	€	1ks Jablk	€
10 vajec	€	1 bochník chleba	€

2. Zješ väčšinou celú desiatu, ktorú dostaneš od rodičov?
3. Ak sa stravuješ v školskej jedálni, zješ väčšinou celý obed?
4. Ako často v týždni nezješ školský obed?
5. V triedach je z hygienických dôvodov potrebné vetrať. Vieš ako sa správne vetrá a) v zimných mesiacoch b) v teplejších mesiacoch roka?
6. Poznáš nejaké úsporné opatrenia v domácnosti prípadne aj v škole na šetrenie pitnou vodou?
 - Sprchovanie namiesto kúpania
 - Duálny systém splachovania WC
 - Pračka u nás perie, len keď máme plný bubon bielizne
 - Zbierame dažďovú vodu

7. Poznáš nejaké úsporné opatrenia v domácnosti prípadne aj v škole na šetrenie energie?

- Používame doma na varenie tlakový hrniec – kuchtu
- Pri varení používame pokrievky na hrnce
- Používame zvyškové teplo
- Používame pracie prášky účinné pri nízkej teplote
- Nemáme doma umiestnenú chladničku blízko sporáku alebo radiátora
- Nedávame do chladničky teplé jedlá
- Dbáme, aby v chladničke nebola veľká námraza
- Nezakrýva nám radiátory záves, záclona
- Nemáme pred zdrojom tepla – radiátorom umiestnený veľký nábytok

8. Čo doma triedite?

- Odpadový papier
- Odpadové plasty
- Boodpad
- Sklo
- Olej z kuchyne zbierame do zbernej nádoby

9. Z hľadiska údržby šatstva, vieš si prišit' gombík alebo zašit' diery na ponožke, pančuche a pod?

10. Mobil. Vieš, kde sú zberné miesta pre mobily, ktoré sú už nefunkčné?

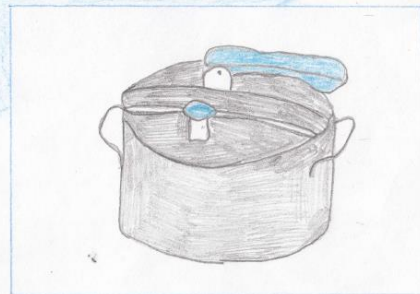
Tajomstvo dávkovačov – hygiena – ekonomicky aj ekologicky.

Používanie dávkovačov hygienických a pracích prostriedkov má svoj ekologický aj ekonomický význam. Výrobca často pribalí k výrobku aj dávkovač, ktorým si spotrebiteľ odmeria optimálne množstvo saponátu, či pracieho prášku, aby dosiahol primeraný čistiaci efekt, ale súčasne neplytval nadmerným množstvom. Neadekvátne spotreba vo vzťahu k stupňu znečistenia rúk, bielizne či riadu by znamenala nielen neprimeraný zásah do peňaženky, ale do prírody.

So spotrebou energie a času – rozumne v kuchyni.

TLAKOVÝ HRNIEC

- je uzatvorená nádoba na varenie (hrniec), slúži k vareniu pri vyššom tlaku, vďaka vyššiemu tlaku v hrnci je umožnené dosiahnuť vyššie teploty varenia a to 120-140°C
- poznáme ho ako Capinov hrniec od Denisa Capina, ktorý vynaril v roku 1679
- poznáme ho ako aj kukča
- pokrmy sú rýchlejšie, chutnejšie a zdravšie
- vhodný na varenie strukovín, mäsa a zeleniny
- plní sa ho do $\frac{2}{3}$ kôli pare
- uzatvorenie hrnce: pákovač a lojonek
- objem hrnce 3-10 litrov
- vyrobený z kvalitnej, nehrdzavejúcej ocele

Recykláciou 1 ks počítačového monitoru dôjde k:				
Pitná voda	Skleníkové plyny	Ropa	Nebezpečné odpady	Elektrická energia
úspore pitnej vody o 0,76m³	zníženiu produkcie CO ₂ 32 kg	úspore surovej ropy v objeme 3 litre	zníženiu produkcie nebezpečných odpadov o 0,16t	úspore elektrickej energie vo výške 0,13MWh
Rovnaké množstvo vody sa spotrebuje pri 10 sprchovaniach	Rovnaké množstvo CO₂ vyprodukuje vlak, ktorý 31x prejde vzdialenosť Praha – Paríž	Rovnaké množstvo ropy spotrebuje bežný automobil na prejedenie 23 km	Rovnaké množstvo vyprodukuje za rok 41 domácností	Rovnaké množstvo energie spotrebuje 60 W žiarovka za 3 mesiace

Recykláciou 1 ks televízoru dôjde k:				
Pitná voda	Skleníkové plyny	Ropa	Nebezpečné odpady	Elektrická energia
Úspore pitnej vody o 0,74m³	Zníženiu produkcie CO ₂ 44 kg	Úspore surovej ropy v objeme 3litre	Zníženiu produkcie nebezpečných odpadov o 0,15t	Úspore elektrickej energie vo výške 0,16MWh
Rovnaké množstvo vody sa spotrebuje pri 10 sprchovaniach	Rovnaké množstvo CO₂ vyprodukuje vlak, ktorý 42x prejde vzdialenosť Praha – Paríž	Rovnaké množstvo ropy spotrebuje bežný automobil na prejedenie 22 km	Rovnaké množstvo vyprodukuje za rok 36 domácností	Rovnaké množstvo energie spotrebuje 60 W žiarovka za 4 mesiace

Informačný zdroj tabuliek: Ekopomôcka od Recyklohry.sk

Triedenie odpadu v Školskom klube detí Kuliškáčik

Už niekoľko rokov deti v ŠKD pod vedením pani vychovávateľky Ing. A. Benčovej pravidelne triedia papierový a plastový odpad. Počas vyučovania aj činnosti v ŠKD vzniká veľké množstvo papierového a plastového odpadu z desiat a olovrantov detí. Najlepšou motiváciou pre deti je vysvetliť, prečo triediť:

- šetrením papiera sa šetria stromy, ktoré netreba vyrábať a ktoré nám zabezpečujú čistý vzduch,
- triedené plasty, fólie, tetrapaky sa použijú na výrobu nových.

V triede máme na to dve plastové nádoby, označené žltou a modrou nálepkou. Odpad je ale potrebné nielen **triediť** ale aj pravidelne **vynášať** do k tomu určených kontajnerov. V areáli školy sú kontajnery na triedený odpad, kam papier a plasty v rámci prírodno-environmentálnych aktivít spolu s deťmi vynášame a zároveň si vždy urobíme aj exkurziu v enviroučebni Kuliška.

Pani vychovávateľka vedie deti k šetreniu vody, nevyhnutnej pre život. Žiaci vedia, že Slovensko je bohaté na veľké zásoby pitnej a čistej vody, ktorej potreba a ochrana je krédom tretieho tisícročia. Deti sa rady a aktívne zapájajú do triedenia a šetrenia a zásady si ľahko osvojujú. Utvrdzovaním týchto činností sa v nich prehĺbuje návyk potreby separovaním a šetrením chrániť životné prostredie a týmto sa zapájať do ochrany stále viac ničenej prírody.

Ing. Andrea Benčová, vychovávateľka

Vytvorili žiaci a učitelia ZŠ Kulíškova 8, Bratislava